

Natalia Glińska

Barwy polityczne samorządu lokalnego w elekcjach radnych szczecińskich lat 2002–2010

Acta Politica nr 29, 75-88

2014

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Natalia Glińska*

**BARWY POLITYCZNE SAMORZĄDU LOKALNEGO
W ELEKCJACH RADNYCH SZCZECIŃSKICH
LAT 2002–2010**

Pojęcie „samorządu”, a w szczególności „samorządu terytorialnego”, było już niejednokrotnie definiowane. Mimo to nie jest nadal rozumiane jednolicie. Samorząd jest jedną z formą zaspokajania zbiorowych potrzeb określonej społeczności przez nią samą lub przez wyłonionych przedstawicieli. W sensie formalno-prawnym samorząd oznacza powierzenie przez państwo (władza centralna), wykonywania określonych zadań z zakresu administracji publicznej zrzeszeniom osób, których dotyczą skutki realizacji tych zadań (władza lokalna). Najbardziej rozpowszechnioną formą samorządu jest samorząd terytorialny¹. Trójstopniowy samorząd terytorialny², zwany także samorządem lokalnym, działa w Polsce na podstawie przyznania mu osobowości prawnej o charakterze cywilno-prawnym, scedowania na niego kompetencji niezastrzeżonych dla innych organów władzy publicznej, posiada także samodzielność finansową oraz możliwość kształtowania ustroju wewnętrznego³.

W Szczecinie, który jest miastem na prawach powiatu, mamy do czynienia z samorządem powiatowym. W tym szczególnym przypadku do organów samorządu terytorialnego zalicza się radę miasta – organ stanowiąco-kontrolny – będącą odpowiednikiem rady powiatu, a także zarząd miasta oraz prezydenta

---

* mgr Natalia Glińska, absolwentka politologii, doktorantka Instytutu Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, e-mail: natalia_glinska@o2.pl.

¹ *Samorząd*, w: *Leksykon politologii*, red. A. Antoszewski, R. Herbut, Wrocław 2004, s. 397–398.

² Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, Dz.U. z 1990 r. nr 16, poz. 95.

³ J. Wójnicki, *System samorządu lokalnego RP*, w: *Spoleczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. W. Jakubowski, K.A. Wojtaszczyk, Warszawa 2007, s. 1244–1245.

miasta. To właśnie Rada Miasta Szczecin jest głównym obszarem zainteresowania autora niniejszego artykułu.

W celu odpowiedzi na pytanie „Czy samorząd ma barwy partyjne?” analizie poddano takie kwestie, jak: preferencje wyborcze mieszkańców miasta Szczecin w trzech ostatnich elekcjach samorządowych (2002, 2006, 2010) do Rady Miasta Szczecin, partyjność i bezpartyjność członków komitetów wyborczych do Rady Miasta Szczecin trzech ostatnich kadencji, nieformalna koalicja PiS-SLD w Radzie Miasta VI kadencji oraz „dyscyplina partyjna” w głosowaniach Rady Miasta VI kadencji nad projektem *in vitro*.

Preferencje wyborcze mieszkańców miasta Szczecin w wyborach samorządowych do Rady Miasta Szczecin w 2002, 2006, 2010 roku

W Radzie Miasta Szczecin zasiada łącznie 31 radnych. Liczba ta wynika z przepisów prawa, które zakładają, że w skład rady miasta (powiatu) wchodzi 15 radnych w powiatach liczących do 40 tys. mieszkańców. Powyżej ten liczby dobiera się w wyborach po trzech radnych na każde kolejne rozpoczęte 20 tys. mieszkańców. Rada miasta (powiatu) nie może liczyć więcej niż 39 radnych.

Do roku 2006 na zachodniopomorskiej scenie politycznej dominowały formacje lewicowe. W roku 2002 Państwowa Komisja Wyborcza podała, że o udział w Radzie Miasta ubiegali się kandydaci z 26 komitetów wyborczych. Wśród zarejestrowanych komitetów, 16 zarejestrowało swoje listy we wszystkich pięciu okręgach wyborczych. Spośród nich, obok komitetów funkcjonujących pod szyldem partyjnym, takich jak KKW SLD-UP, KW PSL, KW Samoobrona RP, KW POPiS dla Szczecina, KW LPR, pojawiły się twory nieposługujące się nazwami partyjnymi, takie jak KWW Teresy Lubińskiej, KWW Prawdziwa Obrona, KWW Wspólnota Obywatelska, KWW Zachodniopomorska Wspólnota Samorządowa, KWW ZWS, KWW Antyklerykalna Polska, KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka, KWW Pogoń Walcząca, KWW Polskie Stowarzyszenie Patriotyczne „KONTRA 2000”, KWW Wspólnota 2002, KWW Szczecińskiej Konfederacji Samorządowej. Pięcioprocentowy próg wyborczy przekroczyło sześć komitetów. W 2002 roku zwycięstwo w wyborach do Rady Miasta Szczecin odniósł komitet SLD-UP zdobywając 24 400 głosów na 95 764 uznanych za ważne, co stanowiło 24,52% poparcia i przełożyło się na uzyskanie 14 mandatów⁴. Połączone siły PO-PiS znalazły się dopiero na trzecim miejscu z po-

---

⁴ Na podstawie dokumentów PKW.

parciem rządu 11,1%, co dało zaledwie pięć mandatów⁵. Obok koalicji PO-PiS po pięć mandatów uzyskały również komitety niezależne KWW Teresy Lubińskiej (12,87% poparcia dało 2 miejsca) oraz KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka (9,6% poparcia umożliwiło zajęcie 4 miejsca)⁶. Po jednym mandacie zyskała Liga Polskich Rodzin (Beata Tokarzewska) oraz Komitet Wyborczy Razem Polsce (Janusz Modrzejewski). W tych wyborach komitety niezależne zyskały porównywalne poparcie jak komitety partyjne, plasując KWW T. Lubińskiej i M. Jurczyka w pierwszej czwórce.

Tabela 1. Kluby Radnych Rady Miasta Szczecin IV kadencji (stan na koniec kadencji)

Nazwa Klubu Radnych Rady Miasta Szczecin IV kadencji	Skład Klubu Radnych Rady Miasta Szczecin V kadencji
Klub Radnych Sojuszu Lewicy Demokratycznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dużyński Jan 2. Jerzyk Henryk 3. Gronkowski Bolesław 4. Kęsik Piotr 5. Krawczak Elżbieta 6. Mickiewicz Andrzej 7. Stopyra Jan 8. Trokowski Edmund 9. Wijas Jędrzej
Klub Radnych Platformy Obywatelskiej i Prawa i Sprawiedliwości	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bartnik Paweł 2. Dzikowski Władysław 3. Jania Piotr 4. Szałabawka Artur 5. Zaremba Renata
Klub Radnych „Od Nowa” (KWW Teresy Lubińskiej)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cybulski Ryszard 2. Hawryszuk Wojciech 3. Jacyna-Witt Małgorzata 4. Sukiennicka Alina 5. Skarżyński Jerzy
Radni Niezrzeszeni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arłukowicz Bartosz 2. Durski Grzegorz 3. Malanowska Elżbieta 4. Modrzejewski Janusz 5. Nowicki Roman 6. Kochańska Teresa 7. Ostrowski Wiesław 8. Podzielny Piotr 9. Słowacki Juliusz 10. Strządała Małgorzata 11. Trzos Bogdan 12. Tokarzewska Beata

Źródło: opracowane na podstawie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin, bip.um.szczecin.pl (14.10.2013).

⁵ Na podstawie dokumentów PKW.

⁶ Na podstawie dokumentów PKW.

Do zaprezentowanych w powyższej tabeli danych należy dodać komentarz, ponieważ nie są one adekwatne do wyników elekcji. W czasie trwania IV kadencji Rady Miasta Szczecin doszło do wielu zmian dotyczących przynależności klubowej, bądź też niezależności radnych. Co warte zauważenia, klub radnych „Niezależny Ruch Społeczny” Mariana Jurczyka, powstały z KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka, został rozwiązany podczas trwania kadencji (dlatego też nie został wyszczególniony w powyższej tabeli). Spowodowało to zasilenie przez jego członków szeregów radnych niezrzeszonych. Inne formacje także przeżywały rozmaite zawirowania, w wyniku czego klub radnych LiD zdecydowali się opuścić (stając się radnymi nieafiliowanymi klubowo): Bartosz Arłukowicz, Elżbieta Malanowska, Roman Nowicki, Wiesław Ostrowski, Teresa Kochańska. Małgorzata Hertzendorf, która uprzednio zajęła miejsce Piotra Jani w klubie radnych PO-PiS, dołączyła również do radnych niezrzeszonych.

W roku 2006 sytuacja wyborcza wyglądała już inaczej. 14 komitetów zarejestrowało listy kandydatów do Rady Miasta, z których 12 – we wszystkich pięciu okręgach wyborczych. Nazewnictwo partyjne funkcjonowało w przypadku siedmiu z nich: KW PSL, KW LPR, KW PiS, KW PORP, KW Samoobrona RP, KW UPR oraz KKW LiD. Pozostałe przyjęły nazwy niezwiązane z nazewnictwem partyjnym: KWW Teresy Grażyny Kochańskiej, KWW Stadion 2009, KW Stowarzyszenia Serce Pomocy Dzieciom i Młodzieży Specjalnej Troski – Zarząd Główny, KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka oraz KWW Jerzego Manduka „CZAS”⁷. Siła Platformy Obywatelskiej wzrosła zarówno w skali kraju, jak i w samym regionie zachodniopomorskim. I tak w wyborach do Rady Miasta Szczecin w 2006 roku PO uzyskało ponad 41% poparcia, uzyskując 15 mandatów, co jednak nie zapewniło jej możliwości samodzielnego rządzenia. Drugie miejsce przy poparciu rządu 23,72% ważnych głosów i z liczbą 10 mandatów zajął PiS. Trzecie miejsce przy poparciu 20,14 % i z sześcioma mandatami zajął KKW SLD+SDPL+PD+UP Lewica i Demokraci⁸. Warto jednak nadmienić, że Jan Stopyra, startujący z list LiD, zasiadał w ławach Rady jako radny niezależny. Wybory do Rady Miasta w 2006 roku pokazały, że na szczecińskiej scenie politycznej dla mieszkańców miasta liczą się wyłącznie komitety partyjne.

---

⁷ Na podstawie dokumentów PKW.

⁸ Na podstawie dokumentów PKW.

Tabela 2. Kluby Radnych Rady Miasta V kadencji (stan na koniec kadencji)

Nazwa Klubu Radnych Rady Miasta Szczecin V kadencji	Skład Klubu Radnych Rady Miasta Szczecin V kadencji
Klub Radnych Platformy Obywatelskiej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Balicka Jolanta 2. Baran Bazyli 3. Bartnik Paweł 4. Dymkowski Robert 5. Dzikowski Władysław 6. Goc Marek 7. Grodzki Tomasz 8. Gzyl Paweł 9. Kalina Teresa 10. Lemm Judyta 11. Marlicz Katarzyna 12. Pańska Urszula 13. Pawlak Arkadiusz 14. Posłuszny Jan 15. Serdyński Jerzy 16. Sieńko Jerzy
Klub Radnych Prawa i Sprawiedliwości	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dąbrowski Witold 2. Duklanowski Leszek 3. Hinc Tomasz 4. Kopacka Marzena 5. Kopeć Maciej 6. Szałabawka Artur 7. Ruciński Adam
Klub Radnych Sojusz Lewicy Demokratycznej (KKW SLD+SDPL+PD+UP Lewica i Demokraci)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arłukowicz Bartosz (SLD) 2. Juras Paweł (SLD) 3. Kęsik Piotr (SLD) 4. Mickiewicz Andrzej (SLD) 5. Stopyra Jan (bezpartyjny) 6. Wijas Jędrzej (SLD)

Źródło: opracowane na podstawie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin, bip.um.szczecin.pl (stan z dnia 14.10.2013).

Ostatnie wybory samorządowe, które odbyły się w 2010 roku, podtrzymały tendencje spadkowe lewicy i przejście elektoratu w kierunku partii postsolidarnościowych. Państwowa Komisja Wyborcza zarejestrowała 11 komitetów wyborczych do Rady Miasta, z których osiem zarejestrowało listy we wszystkich pięciu okręgach wyborczych. Wśród nich nazewnictwem partyjnym posłużyły się cztery komitety, takie jak KW SLD, KW PSL, KW PORP i KW PiS. Pozostałe przyjęły niezwiązane z nomenklaturą partyjną nazwy, takie jak KWW Ruch Społeczny Zachodniopomorskie, KWW Piotra Krzystka Szczecin dla Pokoleń, KWW Bartłomieja Sochańskiego – Obudźmy Szczecin, KW Stowarzyszenia Serce, KWW Małgorzaty Jacyny-Witt, KW Ruchu Przełomu Narodowego, KWW Mar-

cina Miśniakiewicza⁹. Jedyne pięć ze wszystkich zarejestrowanych przekroczyło wymagany próg wyborczy 5% poparcia. Utrzymała się dominacja PO, chociaż tym razem uzyskała ona 33,40% głosów (w 2006 r. – 41%) i 12 mandatów, czyli o 3 mandaty mniej niż w poprzedniej elekcji. Spadło też poparcie dla PiS z 23,72% (2006 r.) do 20,62% (2010 r.), a liczba uzyskanych miejsc w radzie zmniejszyła się z 10 do 7. Lewica zachowała 6 mandatów przy poparciu 17,67%, a więc także niższym niż w roku 2006 (20,14%). Pozostałą część mandatów w szczecińskiej radzie rozdzielili pomiędzy siebie radni z Komitetu Szczecin dla Pokoleń Piotra Krzystka (10,82% – 4 miejsca) oraz kandydaci niezrzeszeni: Małgorzata Jacyna-Witt, której komitet wyborczy zyskał 5,86% ogółu głosów, przekraczając tym samym ustawy 5% próg wyborczy, umożliwiając uzyskanie przez komitet miejsca w Radzie¹⁰ oraz Jan Stopyra, startujący z listy PO (wcześniej w 2006 r. z poparciem SLD¹¹). Warto zwrócić uwagę, że pomimo ponad 7% poparcia dla Komitetu Wyborczego Wyborców Bartłomieja Sochańskiego – Obudźmy Szczecin, żaden z kandydatów nie otrzymał wystarczającej liczby głosów, aby zasiąść w ławach Rady Miasta Szczecin.

Tabela 3. Kluby Radnych Rady Miasta VI kadencji

Nazwa Klubu radnych Rady Miasta Szczecin VI Kadencji	Skład Klubu radnych Rady Miasta Szczecin VI Kadencji
1	2
Klub Radnych Platformy Obywatelskiej	1. Baran Bazyli 2. Bródka Joanna 3. Grodzki Tomasz 4. Herczyńska Maria Magdalena 5. Lemm Judyta 6. Marchewka Arkadiusz 7. PaBluch Marcin 8. Pańska Urszula 9. Posłuszny Jan 10. Sieńko Jerzy 11. Tyszler Łukasz 12. Zielińska Grażyna

⁹ Na podstawie dokumentów PKW.

¹⁰ Na podstawie dokumentów PKW.

¹¹ Jan Stopyra w latach 1972–1973 pełnił funkcję Przewodniczącego Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Szczecinie, od 17.12.1973 r. do 31.03.1984 r. był Prezydentem Szczecina. Po złożeniu urzędu, w latach 1984–1988 był Konsulem PRL w Bułgarii. Jan Stopyra w wyniku wyborów samorządowych w 2002 r. został wybrany radnym Rady Miasta Szczecin z listy SLD-UP. Od 21 listopada 2006 r. do 27 października 2006 r. pełnił funkcję przewodniczącego Rady Miasta. W konsekwencji wyborów samorządowych z 2006 roku ponownie został radnym Szczecina z listy KW Lewica i Demokraci, od 27.11.2006 r. sprawował funkcję Wiceprzewodniczącego Rady Miasta Szczecin. Do lutego 2007 r. był członkiem klubu radnych Lewica i Demokraci.

1	2
Klub Radnych Prawa i Sprawiedliwości	<ol style="list-style-type: none"> 1. Biernat Stefania 2. Dąbrowski Witold 3. Duklanowski Leszek 4. Duklanowski Marek 5. Hinc Tomasz 6. Jania Piotr 7. Szałabawka Artur
Klub Radnych Sojuszu Lewicy Demokratycznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jerzyk Henryk 2. Kęsik Piotr 3. Kozłowski Adam 4. Krystek Dawid 5. Napieralski Marcin 6. Wijas Jędrzej
Klub Radnych Szczecin dla Pokoleń	<ol style="list-style-type: none"> 1. Balicka Jolanta 2. Dzikowski Władysław 3. Kolbowicz Marek 4. Liktoras Maria
Radni Niezrzeszeni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jacyna-Witt Małgorzata 2. Stopyra Jan

Źródło: opracowane na podstawie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin, bip.um.szczecin.pl (stan z dnia 12.10.2013).

Jeszcze w 2002 roku można było domniemywać, że szczecinianie byli nieufni wobec logo partii politycznych. Nie bez powodu komitety niezależne zajęły 2 (Komitet Wyborczy Wyborców Teresy Lubińskiej) i 4 miejsce (Niezależny Komitet Mariana Jurczyka), przejmując tym samym 1/3 mandatów w składzie rady. Prawie 23% poparcia dla komitetów niezależnych świadczy o nikłym znaczeniu barw partyjnych dla elekcji na gruncie samorządowym. Inaczej sytuacja wyglądała już w roku 2006, kiedy to komitety niezależne nie cieszyły się już tak dużą sympatią, jak w poprzednich wyborach, a społeczne poparcie nie wystarczyło do przekroczenia wymaganego progu wyborczego. Potwierdzona elekcją samorządową z 2010 roku zmiana tendencji poparcia w wyborach do Rady Miasta Szczecin świadczy nie tylko o upadku „bastionu lewicy”, jak nazywano Szczecin, ale również o chwiejności znaczenia komitetów niezależnych, które w przeciwieństwie do roku 2006, w 2010 roku zdobyły prawie 6% poparcia. Niemniej jednak, przedstawiciele komitetów niezależnych każdorazowo uzyskiwali mniejsze poparcie niż kandydaci o jasno określonej przynależności partyjnej. Można z powyższego wnioskować, że w dużych miastach w wyborach na szczeblu samorządowym preferencje wyborcze mieszkańców mają silne zabarwienie partyjne.

Partyjność i bezpartyjność członków komitetów wyborczych do Rady Miasta Szczecin w 2002, 2006, 2010 roku

Próbując odpowiedzieć na pytanie „Czy samorząd ma barwy partyjne?“, wydaje się konieczne przeanalizowanie poparcia oraz przynależności i niezależności partyjnej członków Rady Miasta, która dla autora niniejszego artykułu stanowiła obszar badań.

Ostatnia kadencja rady lat 90. XX wieku była szczególna, ponieważ charakteryzowała się wyjątkową niestabilnością. Po pierwsze, w jej trakcie miastem zarządzały aż trzy ekipy (Mariana Jurczyka i koalicji Sojuszu Lewicy Demokratycznej oraz Niezależnego Ruchu Społecznego; Marka Koćmiela i koalicji SLD i UW oraz Edmunda Runowicza, popieranego przez radnych SLD, UW, PO i Stronnictwa Konserwatywno-Ludowego). Po drugie, spośród aż 60 radnych jedynie kilkunastu z szeregów SLD było rzeczywiście związanymi ze swoim klubem w Radzie Miasta przez całą kadencję, pozostali albo zmienili barwy klubowe, albo stali się radnymi niezależnymi¹².

Przynależność i niezależność partyjna radnych analizowana jest na konkretnych przykładach i tak, w wyborach w 2002 roku z list Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Sojuszu Lewicy Demokratycznej-Unii Pracy, prócz przedstawicieli podmiotu startowali również członkowie Krajowej Partii Emerytów i Rencistów, Stronnictwa Demokratycznego i Partii Ludowo Demokratycznej¹³. Ciekawą sytuację można było zaobserwować w przypadku Komitetu Wyborczego Wyborców Teresy Lubińskiej, która to do niedawna była członkinią Unii Wolności, a następnie starała się o poparcie wśród partii centroprawicowych, szczególnie o możliwość ubiegania się o fotel Prezydenta Miasta pod barwami koalicji PO-PiS¹⁴. Nie zyskując poparcia, zdecydowała się wystąpić z własnym, bezpartyjnym komite-tem¹⁵. Z kolei na listach koalicyjnego POPiSu, prócz kandydatów *stricte* partyjnych, znaleźli się przedstawiciele biznesu i największych szczecińskich targowisk oraz kilku radnych poprzedniej kadencji, którzy uprzednio zdobyli mandaty z list AWS i UW. Marian Jurczyk, który z poparciem SLD pod koniec 1998 roku piastował przez rok urząd prezydenta miasta Szczecina, w wyborach w 2002 roku liczył na poparcie Ligi Polskich Rodzin. Gdy rozmowy okazały się nieskuteczne,

¹² A. Kubaj, *Kampania wyborcza do Rady Miasta Szczecina w 2002 roku*, w: *Wybory samorządowe w 2002 roku w Szczecinie*, red. K. Kowalczyk, Szczecin 2003, s. 51.

¹³ Ibidem, s. 54–56.

¹⁴ W 2006 r. w wyborach na urząd Prezydenta Miasta startowała już jako kandydatka niezależna z poparciem PiS.

¹⁵ A. Kubaj, *Kampania wyborcza...*, s. 57–58.

założył własny komitet „Niezależny Komitet Mariana Jurczyka”, któremu przewodziła idea zrzeszenia ludzi z różnych środowisk zarówno politycznych, jak i społecznych, bez względu na uprzedzenia polityczne, które dzieliły dotychczas szczecińskie ugrupowania¹⁶.

W wyborach do Rady Miasta Szczecin w 2006 roku na listach z ramienia PO znaleźli się byli działacze UW i Partii Demokratycznej – demokratów.pl, choćby Bazyli Baran (demokraci.pl) czy Jerzy Serdyński (ZChN, Akcja Katolicka), a także osoby niezwiązane dotychczas ze środowiskiem partyjnym, np. Tomasz Grodzki (dyrektor szpitala w Zdunowie) czy Robert Dymkowski (piłkarz MKS Pogoń). Na listach Komitetu Wyborczego PiS, prócz przedstawicieli partii, np. Tomasza Hince, znalazły się również osoby będące działaczami Stowarzyszenia Od Nowa (powstałego na podwalinach klubu radnych „Od Nowa” pod egidą Teresy Lubińskiej – byłej działaczki UW, kandydatki niezależnej na urząd Prezydenta Miasta Szczecin w 2002 r., która w 2006 r. ubiegała się o ten urząd z poparciem PiS), np. Wojciech Hawryszczuk, byli działacze Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego – Leszek Duklanowski oraz działacze Rad Osiedli. W przypadku Koalicyjnego Komitetu Wyborczego SLD+SDPL+PD+UP Lewica i Demokraci wzięto pod uwagę możliwość kandydowania członków partii tworzących koalicję z list innych komitetów wyborczych. I tak na listach KKW LiD znaleźli się, prócz przedstawicieli koalicjantów, trzej przedstawiciele Racji Polskiej Lewicy, dwaj z Federacji Młodych Demokratów, dwaj z ugrupowania Zieloni 2004 oraz aż czterech kandydatów określonych jako bezpartyjni¹⁷.

W roku 2010 na stronach Państwowej Komisji Wyborczej informacje o pozapartyjnym poparciu dla poszczególnych kandydatów na radnych znaleźć można jedynie w przypadku Komitetu SLD. Na 61 kandydatów około 31% startujących widnieje jako popierani przez inne formacje polityczne i społeczne, w tym Unię Pracy, Zielonych 2004 czy Partię Kobiet. Małgorzata Osińska i Bernard Cieloszyk widnieją natomiast na stronach PKW jako kandydaci bez poparcia zarówno samej SLD, jak i innych formacji¹⁸. Godna uwagi jest także sytuacja Komitetu Wyborczego i samej Małgorzaty Jacyny-Witt. W poprzedniej kadencji samorządowej była ona przewodniczącą klubu radnych PiS w Sejmiku Wojewódzkim. Następnie w obliczu elekcji w 2010 roku zabiegała o poparcie PiS dla swojej

---

¹⁶ Program wyborczy Niezależnego Komitetu Wyborczego Mariana Jurczyka, Szczecin 2002, s. 3.

¹⁷ *Wybory do Rady Miasta Szczecina i Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (okręg I)*, w: *Wybory samorządowe w Szczecinie w 2006 roku*, red. K. Kowalczyk, Ł. Tomczak, Szczecin 2008, s. 133–175.

¹⁸ Na podstawie dokumentów PKW.

kandydatury na urząd Prezydenta Miasta. Kiedy jednak Prawo i Sprawiedliwość zgłosiło swojego kandydata – Krzysztofa Zarembę, zdecydowała się wystartować z własnym niezależnym komitetem. Wśród członków owego „niezależnego” komitetu znaleźli się działacze Stronnictwa Demokratycznego, w tym Grażyna Filek, która po wstąpieniu w struktury SD w kwietniu 2012 roku kierowała regionalnymi strukturami tej partii, i która została przewodniczącą komitetu Jacyny-Witt w 2010 roku. KWW Piotra Krzystka również nie należał do politycznie niewiązanych. Sam Krzystek po wyborach w 2006 roku i objęciu urzędu Prezydenta miasta wstąpił w szeregi Platformy Obywatelskiej. W obliczu reelekcji nie otrzymał jednak partyjnego poparcia, a zamiast niego, w wyniku prawyborów, kandydatem PO na fotel Prezydenta Miasta Szczecin został Arkadiusz Litwiński. Wskutek prowadzenia przez członków Platformy z regionu kampanii negatywnej wobec dotychczasowego prezydenta, 19 września 2010 roku Krzystek zawiesił członkostwo w partii i następnie powołał do życia własny komitet wyborczy. W pierwszej turze głosowania funkcjonował jeszcze jako formalny członek Platformy Obywatelskiej. Ta skomplikowana sytuacja została rozwiązana dopiero przed drugą turą, 27 listopada 2010 roku.

Uwikłanie polityczne radnych Rady Miasta Szczecin w latach 2002–2010 jest oczywiste. Postulowana niezależność ma w większości charakter czysto iluzoryczny. Niejednokrotnie na listach „apartyjnych” komitetów pojawiają się kandydaci popierani przez podmioty partyjne lub związani w przeszłości z konkretnym ugrupowaniem politycznym. Zdarzają się oczywiście osoby zupełnie apolityczne, będące przedstawicielami społeczności, jednakże są one nieliczne.

Nieformalna koalicja PiS-SLD w Radzie Miasta Szczecin VI Kadencji

W szczecińskiej Radzie Miasta kadencji 2010–2014 utworzono nieformalną koalicję Prawa i Sprawiedliwości z Sojuszem Lewicy Demokratycznej. Jest to twór dość osobliwy jak na standardy polskiej sceny politycznej. Koalicja ta dodatkowo popiera prezydenta Piotra Krzystka (Komitet Wyborczy Szczecin dla Pokoleń), który piastuje fotel Prezydenta Miasta już drugą kadencję z rządu, a który w wyborach w 2006 roku startował z poparciem Platformy Obywatelskiej.

Radni Rady Miasta VI Kadencji prezentujący PiS, SLD oraz Szczecin dla Pokoleń przystąpili do koalicji przez złożenie podpisów pod ponadpartyjnym i apolitycznym Porozumieniem Programowym dla Szczecina. W zapisach tego porozumienia zobowiązali się, pomimo poglądów politycznych, współdziałać ponad podziałami w celu efektywnego działania na rzecz mieszkańców miasta,

gdyż za swoją podstawową powinność i zobowiązanie wobec wyborców uznali zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej Miasta Szczecin¹⁹. Niniejszego porozumienia nie podpisali radni Platformy Obywatelskiej oraz Małgorzata Jacyna-Witt (dawniej PiS) wraz z Janem Stopyrą (w 2002 r. kandydujący do rady z poparciem SLD).

Koalicja zawarta na mocy niniejszego porozumienia może stanowić swoisty przełom i próbę odpartyjnięcia samorządu na rzecz dobra wyborców.

„Dyscyplina partyjna” w głosowaniu radnych Rady Miasta Szczecin VI Kadencji nad kluczowym projektem *in vitro*

„Dyscyplinę partyjną”, rozumianą jako konieczność głosowania zgodnie z linią programową partii, np. za pomocą podjętej uchwały, zachowano w głosowaniu nad obywatelskim projektem uchwały Rady Miasta Szczecin w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Leczenia Niepłodności Metodą Zapłodnienia Pozaustrojowego na lata 2013–2016 dla mieszkańców miasta Szczecina”. Projekt ten przygotowany przez członków Platformy Obywatelskiej zakłada zapewnienie szczecińskim parom dotkniętym problemem niepłodności równego dostępu do procedury zapłodnienia metodą *in vitro*. W projekcie znalazły się m.in. zapisy o 30% dofinansowaniu leczenia niepłodności oraz refundacji 660 zabiegów zapłodnienia pozaustrojowego przez trzy lata (2013–2016) na łączną kwotę 1,32 mln zł w całości pokrywane z budżetu miasta.

Los uchwały nie był pewny ze względu na skomplikowany układ polityczny w radzie. Szczecinem rządzi bezpartyjny Piotr Krzystek, który za sprawą Porozumienia Programowego dla Szczecina stworzył koalicję PiS-SLD. Finansowania zabiegów *in vitro* z pieniędzy samorządu prezydent nie popiera. Podobnie jeden z jego koalicjantów – klub PiS.

Podczas głosowania nad projektem 19 grudnia 2012 roku doszło do rozłamu koalicji PiS-SLD. Za finansowaniem *in vitro* z budżetu Szczecina zagłosowali wszyscy radni SLD i prawie wszyscy radni PO (przed głosowaniem partia nie wprowadziła obowiązku dyscypliny partyjnej, dając swym radnym swobodę podjęcia decyzji zgodnie z własnym światopoglądem), poparła ich także niezrzeszona Małgorzata Jacyna-Witt. Przeciwno był Jerzy Sieńko z PO, radni PiS, radni z prezydenckiego klubu Szczecin dla Pokoleń oraz niezrzeszony Jan Stopyra,

---

¹⁹ Porozumienie programowe dla Szczecina, s. 1.

przewodniczącą Rady Miasta Szczecina²⁰. Piotr Krzystek oraz Jan Posłuszny (PO) nie wzięli udziału w głosowaniu.

Głosowanie nad projektem dotyczącym *in vitro* miało charakter partyjny. Zarówno w skali kraju, jak i województwa partie takie jak PO oraz SLD poparły projekt dotyczący refundacji *in vitro* z budżetu państwa, czy też odpowiednio z budżetów gminnych. Tym samym pomiędzy SLD a PO nawiązała się koalicja w sprawie *in vitro*. Radni PiS pozostali natomiast wierni prawicowej linii ideologicznej partii, która jest zgodna ze stanowiskiem Kościoła i odnosi się krytycznie do samej idei zapłodnienia pozaustrojowego. Należy także nadmienić, że w 2012 roku posłowie PiS przygotowali dwa projekty w tej sprawie, każdorazowo domagając się kary, więzienia lub grzywny za skorzystanie z metody *in vitro*. Również radni z Klubu Szczecin dla Pokoleń, popierający Piotra Krzystka, tak jak prezydent miasta, sprzeciwili się projektowi PO. Tak więc w przypadku uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Leczenia Niepłodności Metodą Zapłodnienia Pozaustrojowego na lata 2013–2016 dla mieszkańców miasta Szczecina” mamy do czynienia z zachowaniem ogólnopolskiej dyscypliny partyjnej, zarówno wśród zwolenników projektu (PO, SLD), jak i jego przeciwników (PiS).

Zakończenie

W podsumowaniu powyższych rozważań przede wszystkim należy wyróżnić określenia „bezpartyjne” i „partyjne”. Nie powinno to nastęrczać problemów interpretacyjnych, szczególnie w przypadku „partyjności”. Partyjny komitet wyborczy zrzesza kandydatów będących członkami określonej partii politycznej. Zdarza się jednak, że kandydaci nieposiadający żadnej formalnej legitymizacji partyjnej startują w wyborach pod skrzydłami komitetów partii politycznych, korzystając tym samym z ich poparcia oraz licząc na głosy konkretnego elektoratu. Nieodosobnione są również przypadki kandydatów o określonej przynależności partyjnej startujących z list innych opcji politycznych. Niekiedy zdarza się również, że kandydaci z legitymacją partyjną decydują się wziąć udział w wyborach w komitetach wyborczych wyborców. Taka sytuacja ma charakter iluzorycznej bezpartyjności. Za komitet bezpartyjny należałoby więc uznać taki, w którego składzie są jedynie osoby nieprzynależące do żadnej z opcji politycznych, startujące bez poparcia jakiejkolwiek partii politycznej.

---

²⁰ J. Kowalewska, *Szczecin zapłaci za in vitro. Uchwała przyjęta głosami PO i SLD*, http://szczecin.gazeta.pl/szczecin/1,34959,13461212,Szczecin_zaplaci_za_in_vitro__Uchwała_przyjeta_glosami.html#ixzz2hdOmKPkH (13.10.2013).

W przypadku władz samorządowych nie mamy praktycznie do czynienia z bezpartyjnością członków Rady Miasta Szczecin w okresie od 2002 do 2010 roku. Nie sposób znaleźć wśród szczecińskich komitetów wyborczych takiego, który spełnia przytoczone powyżej kryteria bezpartyjności. Wyróżnić można natomiast komitety iluzorycznie bezpartyjne. Widać to zarówno w składach poszczególnych komitetów, jak i zdyscyplinowaniu głosowań klubów radnych nad kluczowymi uchwałami. Jest to spowodowane złożonością lokalnego życia publicznego dużych miast, jakim bez wątpienia jest Szczecin. Wyborcy nie rozważają kandydatów personalnie, z reguły głosują natomiast na szyld partyjny, który utożsamiają ze strategicznymi hasłami ogólnopolskich akcji marketingowych i politykami powszechnie znanymi w skali kraju. Co więcej, w aglomeracjach miejskich funkcjonują przecież lokalne oddziały partii politycznych, a ich kandydaci niejednokrotnie są postrzegani przez elektorat jako elekci, mający większe możliwości działania na rzecz społeczności lokalnych przez możliwość czerpania z sił partii w całym kraju. Kluby radnych przekształcone z komitetów wyborczych o charakterze bezpartyjnym są dodatkowo tworami krótkotrwałymi, jednokadencyjnymi lub kruchościami, co nie sprzyja budowaniu trwałych identyfikacji. Jak wynika z powyższego, samorząd Szczecina jest więc samorządem o silnym zabarwieniu partyjnym.

Streszczenie

Rada Miasta Szczecin w elekcjach od 2002 do 2010 roku jest bez wątpienia jednostką terytorialną o silnym zabarwieniu partyjnym. Przeważają komitety wyborcze i kluby radnych o afiliacjach partyjnych, w mniejszości znajdują się komitety i kluby iluzorycznie bezpartyjne oraz praktycznie nie występują komitety i kluby bezpartyjne, a jeżeli już, to są to twory o charakterze krótkotrwałym, co nie sprzyja budowaniu trwałych identyfikacji w społeczeństwie.

Silna afiliacja partyjna jest spowodowana złożonością lokalnego życia publicznego w dużych miastach, gdzie wyborcy nie rozważają kandydatur personalnie. Głosują natomiast na szyld partyjny, który utożsamiają ze strategicznymi hasłami ogólnopolskich akcji marketingowych i politykami powszechnie znanymi w skali kraju. Co więcej, działacze lokalnych oddziałów partii politycznych niejednokrotnie są postrzegani przez elektorat jako elekci mający większe możliwości działania na rzecz społeczności lokalnych przez możliwość czerpania z siły partii w skali kraju.

Powyższa prawidłowość przekłada się następnie na skład organów terytorialnych, co w efekcie wpływa na ich funkcjonowanie, wyniki głosowań i ewentualne koalicje.

Słowa kluczowe: wybory samorządowe, partie polityczne, samorząd terytorialny, Rada Miasta Szczecin, preferencje wyborcze

**POLITICAL SPECIFICITY OF SELF-GOVERNMENT ON EXAMPLE |
OF SZCZECIN CITY COUNCIL IN ELECTIONS
BETWEEN 2002 AND 2010**

Summary

Szczecin City Council was based on political parties in election between 2002 and 2010, what means that in previous elections preponderated party's electoral committees over illusory non-parties and non-parties. Councillor clubs established after the elections also have party character, because non-party councillor clubs have short-term identity.

The strenght of parties in territorial self-government result from local-life complexity. Electors are voting on party's signboard which they equate with all-Poland electoral slogans and the most known political leaders. Local political party's committees are for voters more effective in meeting their needs. This thesis influence on territorial self-government constitution, its activity, voting results and potential coalition.

Key words: local elections, political parties, local government, Szczecin City Council, voting preferences.